

สารัตถะและกลวิธีการนำเสนอธรรมนิยาย “จิตตนคร”

The Essentials and Presentation Strategies in the Narrative “Chittanakhon”

ปฎิพล ยลวิลาตวงศ์¹,

กัลยา กุลสุวรรณ² และ พระครูคัมภีร์ธรรมมานูวัตร³

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2,3}

Patipol Yonwilatwong¹,

Kanlaya Kunsuwan² and Phrakrukhamphithammanuwat³

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khon Kaen Campus^{1,2,3}

Corresponding Author, Email: patipolbas14@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาวิเคราะห์สารัตถะในธรรมนิยายจิตตนคร 2. วิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอธรรมนิยายจิตตนคร และ 3. ศึกษาแนวทางปรับใช้องค์ความรู้สำหรับการเรียนการสอนภาษาไทย และส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแนวพุทธ

ผลการวิจัย พบว่า

สารัตถะที่ปรากฏ พบสารัตถะด้านพุทธธรรม สารัตถะด้านสังคมและการเมือง และสารัตถะด้านวัฒนธรรม กลวิธีการนำเสนอปรากฏ พบว่า 1) องค์ประกอบของเรื่อง ได้แก่ กลวิธีการตั้งชื่อเรื่อง กลวิธีการเปิดตอน กลวิธีการดำเนินเรื่อง กลวิธีการปิดตอน และกลวิธีการสร้างตัวละคร 2) สีสานภาษา ได้แก่ การใช้คำ การใช้ภาพพจน์โวหาร และการใช้โวหารการประพันธ์ แนวทางการปรับใช้องค์ความรู้สำหรับการเรียนการสอนภาษาไทย และส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแนวพุทธ โดยใช้แบบประเมินผ่านผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พบว่า ผลการประเมินการปรับใช้องค์ความรู้จากผลการวิเคราะห์ “สารัตถะในธรรมนิยาย จิตตนคร” มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.63 ระดับคุณภาพการปรับใช้องค์ความรู้จากผลการวิเคราะห์ อยู่ในระดับ ดีมาก และผลการประเมินการปรับใช้องค์ความรู้จากผลการวิเคราะห์ “กลวิธีการนำเสนอในธรรมนิยาย จิตตนคร” มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.46 ระดับคุณภาพการปรับใช้องค์ความรู้จากผลการวิเคราะห์อยู่ในระดับดีมาก

คำสำคัญ: สารัตถะ; กลวิธีการนำเสนอ; ธรรมนิยายจิตตนคร

* ได้รับบทความ: 20 มีนาคม 2568; แก้ไขบทความ: 21 มิถุนายน 2568; ตอรับตีพิมพ์: 30 มิถุนายน 2568

Abstract

The research on the contents and strategies for presenting the Dhamma novel Chittanakorn by Somdet Phra Yansangwon Somdet Phra Sangharaja Sakon Maha Sanghapharinayok aims to analytically study the essence of the Dhamma novel, Chittanakorn, to analyze the strategies for presenting the Chittanakorn Dhamma novel, and to study ways to apply knowledge for developing Thai language teaching and learning, as well as promoting Buddhist morality and ethics.

The research results found that the content that appeared contained Buddhist content, social and political content, and cultural content. Presentation strategies appear to be found in 1) Story elements, including story title strategies, opening strategies, story progression strategies, closing strategies, and character creation strategies. 2) Language style, including the use of words, the use of figurative language, and the use of literary style. Guidelines for knowledge application for the development of Thai language teaching and promotion of Buddhist morality and ethics using an evaluation form by 3 experts found that the results of the knowledge application evaluation from the analysis of “the essence of the Dhamma Niti, Chittanakorn” had a total average ($\bar{x}$) of 4.63, the quality level of knowledge application from the analysis was at a very good level, and the results of the knowledge application evaluation from the analysis of “the presentation strategies in the Dhamma Niti, Chittanakorn” had a total average ($\bar{x}$) of 4.46, the quality level of knowledge application from the analysis was at a very good level.

Keywords: Essence; Presentation Techniques; Dhammaniyanjittanakorn

บทนำ

วรรณกรรมมีความหมายครอบคลุมกว้างถึงประวัติ นิทาน ตำนาน เรื่องเล่า ขำขัน เรื่องสั้น นวนิยาย บทเพลง คำคม เป็นต้น การเขียนหรือการประพันธ์ที่สามารถทำให้ผู้สนใจหรือผู้อ่านเกิดทั้งความบันเทิงและความเพลิดเพลินไปกับเนื้อหาของผู้ประพันธ์ที่ได้ครุ่นคิดถ่ายทอดออกมา จึงไม่แปลกที่ว่า ขนเฝ้า ขาดิพนธ์ ผู้คน หรือมนุษย์ทุกยุคทุกสมัยต่างก็ให้ความสนใจในวรรณกรรม ทั้งผู้อ่านหรือกระทั่งผู้ประพันธ์เอง ปัจจุบันวรรณกรรมที่ผู้คนสนใจและหลงใหลมีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งนำเสนอได้หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้เข้าถึงผู้อ่านในแต่ละยุคสมัยนั้น เช่น นิราศหนองคาย เป็นวรรณกรรมประเภทนิราศของหลวงพัฒนพงศ์ภักดี (ทิม สุขยางค์) มีเนื้อหาว่าด้วยประวัติศาสตร์และสงคราม บรรยายลักษณะ

กระบวนการทบทวนและการทหารในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ลูกอีสาน เป็นหนังสือนวนิยายของคำพูน บุญทวี ที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน ประจำปี 2522 และได้รับการนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์เรื่อง ลูกอีสาน ในปี พ.ศ. 2525 ลิลิตพระลอ เป็นลิลิตโศกนาฏกรรมความรัก เป็นวรรณกรรมประเภทนิยายถูกแต่งขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา

วรรณกรรมแต่ละประเภทล้วนมีสาระและให้ความบันเทิง โดยเฉพาะนวนิยายที่มีอยู่ในกลุ่มบันเทิงคดี แต่แฝงไว้ด้วยสาระต่าง ๆ เช่น นวนิยายเรื่องไผ่แดง ของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นการเสนอแนวคิดการเมือง นวนิยายเรื่องขุนปัดทอง ของกฤษณา อโศกสิน เป็นวรรณกรรมที่สะท้อนความเข้าใจของชีวิต ชีให้เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ในหน้าที่ของพ่อแม่ ทำให้เกิดความเข้าใจกัน และยังเสนอแนวคิดอันเป็นประโยชน์ให้กับชีวิตครอบครัวได้เป็นอย่างดี นวนิยายเรื่องหิมาลัย ของประภัสสร เสวิกุล ที่นำมาตีพิมพ์ใหม่ เป็นเรื่องราวการแก่งแย่งชิงดีในรั้วอารามหลวง การช่วงชิงอำนาจพลัง และความรักที่สะท้อนกิเลสและเบี่ยงลึกในจิตใจมนุษย์ แฝงด้วยความเชื่อและวิถีชีวิตของชนเผ่าแห่งอาณาจักร จูปาดาวกลางเทือกเขาหิมาลัย นวนิยาย จึงเป็นหนังสือหรือช่องทางสำหรับสะท้อนสังคม การเมือง และวัฒนธรรมได้อีกรูปแบบหนึ่ง โดยเฉพาะการสื่อแนวคิดด้านพุทธธรรมในพระพุทธศาสนาผ่านนวนิยาย เช่น เรื่อง ลีลาวดี ของแสง จันทรงาม เรื่อง กฎแห่งกรรม ของ ท.เลียงพิบูลย์ โดยเฉพาะธรรมนิยาย เรื่อง จิตตนคร ของสมเด็จ พระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เป็นวรรณกรรมประเภท นวนิยายที่อธิบายถึงความสำคัญของจิตหรือใจที่มีต่อความสุข ความทุกข์ในชีวิตของคน โดยนำเอาเรื่องจิต และธรรมะที่เกี่ยวข้องกับจิตในแง่มุมต่าง ๆ มาผูกเป็นเรื่องราวทำนองบุคคลวัต ด้วยการใช้อรรถาธิบายง่าย ๆ ดังข้อความตอนหนึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนตั้งใจให้ผู้อ่านได้เข้าใจถึงสภาวะของกิเลสมนุษย์ที่ยังคงรับรู้ อยู่ตลอดเวลาและพร้อมที่จะรับเอากิเลสเหล่านั้นตามความต้องการของมนุษย์ในทุกช่องทางต่าง ๆ ตามสภาวะของแต่ละบุคคล ดังความว่า

“... จิตตนครจึงเป็นเมืองที่พรั่งพร้อมด้วยผู้คนและสิ่งต่าง ๆ หลากหลายนานประการ เป็นต้นว่า พรั่งพร้อมไปด้วยรูปแบบหลากหลาย อยากจะดูอะไรก็มักจะมีให้ดู พรั่งพร้อมไปด้วยเสียงหลากหลาย อยากจะฟังอะไรก็มักจะมีให้ฟัง พรั่งพร้อมไปด้วยกลิ่นหลากหลาย อยากจะดม จะลิ้ม หรือจะบริโภค รสเช่นไรถ้าร่างกายไม่เป็นอัมพาตเป็นร่างกายที่สมประกอบอยู่ ก็มักจะสมประสงค์ ทั้งพรั่งพร้อมไปด้วย เรื่องราวต่าง ๆ สำหรับบำรุงบำเรอใจหลากหลายไม่มีหมดสิ้น ...”

การกำหนดตัวละครของเรื่อง โดยใช้บุคคลวัตในการกำหนดเอาหลักธรรมคำสอนต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนา เป็นตัวละคร ใช้สถานที่เพื่อบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ของเรื่อง ประกอบทั้งสะท้อนให้ ผู้อ่านได้เห็นถึงข้อคิด หลักธรรม คำสั่งสอน ตามแบบฉบับของธรรมนิยายจิตตนคร ดังข้อความตอนหนึ่งว่า

“... พรรคพวกของสมุทัยมีอยู่มากคนด้วยกัน คนที่เป็นหัวโจกสักหน่อยก็ ได้แก่ โลโห คนหนึ่ง โทโส คนหนึ่ง โมโห คนหนึ่ง ...”

มีการใช้สัมพันธบทในการผูกเรื่องราวในสมัยพุทธกาลมาแสดงให้เห็นถึงการใช้อยู่เรียก ตามหลัก เหตุผลและข้อเท็จจริงที่ปรากฏว่า

“... สุกตัตเศรษฐีในสมัยพระพุทธเจ้า คนเรียกกันว่า “อนาถปิณฑิกะ” เพราะเป็นผู้มีเมตตา ให้อาหารแก่คนอนาถาอยู่เสมอ และเรียกชื่อนี้กันแต่ชื่อเดียว จนชื่อเดิมเกือบจะไม่รู้จักกัน ...”

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่าธรรมเนียมจิตตนคร ของสมเด็จพระญาณสังวรฯ แสดงให้เห็น เป็นที่ประจักษ์ถึงความรู้ ความสามารถในการเขียนนวนิยายทางพระพุทธศาสนา ที่สะท้อนให้เห็นถึง หลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นที่สนใจในกลุ่มบุคคลทั่วไปและผู้ฝึกฝนในหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาทั้งทางโลกียธรรมและโลกุตตรธรรม ที่ผู้แต่งมีการใช้สำนวน ถ้อยคำ ไวยากรณ์ สำนวน สัมพันธบท และกลวิธีการนำเสนอต่าง ๆ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดในด้านต่าง ๆ ของเรื่องได้อย่าง โดดเด่นชัดเจน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สาระัตถะในธรรมเนียมจิตตนคร พระนิพนธ์ในสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
2. เพื่อวิเคราะห์สาระัตถะในธรรมเนียมจิตตนคร พระนิพนธ์ในสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
3. เพื่อศึกษาแนวทางปรับใช้องค์ความรู้ สำหรับพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย และส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมแนวพุทธ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง และวรรณกรรมเรื่อง จิตตนคร ของ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆ ปริณายก นำเสนอผลการศึกษาด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยมีรายละเอียด การดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมุ่งศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการสังเคราะห์ เชิงวิชาการเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1. แบบบันทึกสาระัตถะในธรรมนิยาย จิตตนคร
2. แบบบันทึกกลวิธีการนำเสนอธรรมนิยาย จิตตนคร
3. แบบประเมินแนวทางการปรับใช้องค์ความรู้จากธรรมนิยาย จิตตนคร เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาชีวประวัติและผลงานของสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก จากเอกสารและแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาเอกสาร งานวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรม ธรรมนิยาย และการวิเคราะห์วรรณกรรม
3. ศึกษาและวิเคราะห์นวนิยาย จิตตนคร อย่างละเอียด
4. สร้างกรอบการวิเคราะห์สาระัตถะในธรรมนิยาย จิตตนคร และเก็บข้อมูลด้วยแบบบันทึกในประเด็นต่าง ๆ ที่ปรากฏในเรื่อง
5. สร้างกรอบการวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอในธรรมนิยาย จิตตนคร และเก็บข้อมูลด้วยแบบบันทึกในประเด็นต่าง ๆ
6. สร้างแบบประเมินแนวทางการปรับใช้องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาธรรมนิยาย จิตตนคร เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย และนำเสนอแบบประเมินให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความสอดคล้องกับตัวชี้วัดการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก ดังนี้

1. การวิเคราะห์สาระัตถะในธรรมนิยาย จิตตนคร
โดยพิจารณาแนวคิดหลักและแนวคิดย่อยที่ปรากฏในเนื้อเรื่อง ซึ่งประกอบด้วย
 - สาระัตถะด้านพุทธธรรม
 - สาระัตถะด้านสังคมและการเมือง
 - สาระัตถะด้านวัฒนธรรม
2. การวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอในธรรมนิยาย จิตตนคร
ซึ่งผู้วิจัยจำแนกลักษณะการนำเสนอแนวคิดออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่
 - องค์ประกอบของเรื่อง
 - สื่ภาษา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาสารัตถะในธรรมนิยาย จิตตนคร ของสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก จำนวน 92 ตอน พบว่า สารัตถะที่ปรากฏในธรรมนิยาย จิตตนคร มี 3 ด้าน สรุปได้ดังนี้

1. สารัตถะด้านพุทธธรรม เป็นหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งมีลักษณะให้เป็นข้อยึดถือ ปฏิบัติตามโดยสภาพของ แต่ละบุคคล เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตและเพื่อสู่มรรคผล ซึ่งผู้แตงนำเสนอ พุทธธรรมหรือหลักธรรมต่าง ๆ ผ่านการสร้างตัวละคร เป็นหลัก โดยการใช้กลวิธีบุคคลวัต ซึ่งผู้ศึกษา นำเสนอพุทธธรรมใน 2 ระดับ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ พุทธธรรม ระดับโลกุตตรธรรม ประกอบด้วย 22 ประเด็น คือ ธาตุ 4, ปสาท 5, ชันธ์ 5, ทวาร 6, อกุศลมูล 3, ทุจริต 3, อุปกิเลส 16, ตัณหา 3, กิเลส 1,500, อินทริยสังวร, ธรรมมือุปการะมาก 2, สันโดษ, อาสวะ 3, อนุสัย 7/สังโยชน์ 7, นิเวรณ 5, อสุภะ 10, เมตตาเจโตวิมุตติ, อภินหปัจจเวกขณ 5, สังโยชน์ 10, วัฏฏะ 3/ไตรวัฏฏ์, มรรคมืองค์ 8/อัฐังคิสมรรค และอริยสัจ 4 และพุทธธรรม ระดับโลกียธรรม ประกอบด้วย 11 ประเด็น คือ การอบรมฝึกฝนจิต, บุญกิริยาวัตถุ 3, ความอยากได้ใครดี/ความอยากดี, ไม่มีอัม ไม่มีพอ ไม่มีเต็ม, การอบรมสติ/ปัญญา, ทศพิรชาชธรรม/ราชธรรม 10, ธรรมคัมครองโลก 2, อธิยาศัย 10, การเจริญ มรณสติ, พรหมวิหาร 4 และโลกธรรม 8

2. สารัตถะด้านสังคมและการเมือง เป็นแนวคิดสำคัญของเรื่องที่ผู้แตงต้องการนำเสนอเกี่ยวกับ สังคมและการเมือง ซึ่งมี 2 ด้าน สรุปได้ดังนี้ ด้านสังคม ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ การอยู่ร่วมกันในสังคม , สังคมกับการศึกษา, สภาพปัญหาสังคม, การคบมิตร, สิทธิเสรีภาพ และกฎหมาย ด้านการเมืองและการปกครอง ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ การปกครอง, การใช้อำนาจ, การรักษาอำนาจ/แย่งชิงอำนาจ, การถ่วงดุลอำนาจ และการปฏิวัติรัฐประหาร

3. สารัตถะด้านวัฒนธรรม เป็นการสะท้อนถึงแนวคิด รูปแบบของกิจกรรมและโครงสร้าง เชิงสัญลักษณ์ ที่ทำให้กิจกรรมนั้นเด่นชัดและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ซึ่งมี 2 ด้าน สรุปได้ ดังนี้ ด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี และความเชื่อ ซึ่งมี 3 ด้าน คือ 1) ด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี ประกอบด้วย ขนบธรรมเนียมประเพณีหรือประเพณีนิยม, ประเพณีส่วนบุคคลหรือประเพณีเกี่ยวกับชีวิต , ประเพณีเกี่ยวกับสังคมหรือประเพณีส่วนรวม และการมีสัมมาคารวะ 2) ศิลธรรม ประกอบด้วย จารีตประเพณีหรือภูมิศิลปธรรม 3) ด้านความเชื่อ ประกอบด้วย ความเชื่อในธรรมชาติ, ความเชื่อในคติถือ ผีสาง เทวดา และความเชื่อทางศาสนา ทศนศิลป์และเทคโนโลยี ซึ่งมี 2 ด้าน คือ ทศนศิลป์ และเทคโนโลยี

จากการศึกษากลวิธีการนำเสนอธรรมนิยาย จิตตนคร ของสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก จำนวน 92 ตอน พบว่า กลวิธีการนำเสนอในธรรมนิยาย จิตตนคร 2 ลักษณะ คือ องค์ประกอบของเรื่องและลีลาภาษา สรุปได้ ดังนี้

1. องค์ประกอบของเรื่อง เป็นการศึกษา วิเคราะห์การนำเสนอเนื้อเรื่อง การดำเนินเรื่องของผู้แต่ง ผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ ของเรื่อง 5 ประเด็น สรุปได้ดังนี้ 1) กลวิธีการตั้งชื่อเรื่อง มีการตั้งชื่อเรื่อง 5 ลักษณะ คือ การตั้งชื่อเรื่องตามแนวคิดสำคัญหรือแก่นของเรื่อง, การตั้งชื่อเรื่องตามตัวละครของเรื่อง, การตั้งชื่อเรื่องด้วยการสื่อความคิดแบบตรงไปตรงมา, การตั้งชื่อเรื่องโดยให้คำแนะนำ และการตั้งชื่อเรื่องในเชิงเปรียบเทียบ 2) กลวิธีการเปิดตอน มีการเปิดตอน 7 ลักษณะ คือ การเปิดตอนด้วยถ้อยคำสนทนาหรือคำพูดของบุคคล, การเปิดตอนด้วยการสร้างความขัดแย้ง, การเปิดตอนด้วยการสื่อความคิดแบบตรงไปตรงมา, การเปิดตอนด้วยการนำเรื่องราวสมัยพุทธกาลมา, การเปิดตอนด้วยภาพหรือสำนวน, การเปิดตอนด้วยการนิยายศัพท์ และการเปิดตอนด้วยการตั้งคำถาม 3) กลวิธีการดำเนินเรื่อง มี 2 ลักษณะ คือ การดำเนินเรื่องโดยผู้แต่งเป็นผู้ดำเนินเรื่อง และการดำเนินเรื่องโดยตัวละครเป็นผู้ดำเนินเรื่อง 4) กลวิธีการปิดตอน มีการปิดตอน 3 ลักษณะ ปิดตอนแบบสรุปความ, ปิดตอนแบบยกสำนวน ภาพิต และพุทธโอวาทมาปิดเรื่อง และปิดตอนตามเนื้อเรื่อง 5) กลวิธีการสร้างตัวละคร มี 2 ลักษณะ คือ การสร้างตัวละครจากนามธรรม และการสร้างตัวละครจากรูปธรรม

2. สลีลาภาษา เป็นการศึกษาการใช้ภาษาในการประพันธ์ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของผู้แต่ง ตามความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ สังเกตได้จากการเรียบเรียงถ้อยคำ การผูกประโยค กลวิธีการดำเนินเรื่อง รวมถึงน้ำเสียงและท่วงทำนองในการแต่ง ซึ่งลีลาภาษาที่ปรากฏในธรรมนิยายจิตตนคร 2 ลักษณะ สรุปได้ดังนี้ 1) การใช้คำ มี 2 ประเด็น คือ การสรรคำและการเล่นคำ ดังนี้ การสรรคำ ประกอบด้วย การใช้คำบ่งชี้พฤติกรรม, การใช้คำเรียกชื่อ, การใช้คำลงท้าย, การใช้คำแสดงคำถาม, การใช้คำสรรพนาม และการใช้คำทับศัพท์ ส่วนการเล่นคำ ประกอบด้วย การใช้คำซ้อน และการใช้คำซ้ำ 2) การใช้โวหาร มี 2 ลักษณะ คือ 1) การใช้โวหารภาพพจน์ มี 5 ประเภท คือ การใช้ภาพพจน์อุปมา, การใช้ภาพพจน์บุคคลวัต, การอ้างถึง, การใช้สัญลักษณ์ และการแฝงนัย 2) การใช้โวหารการประพันธ์ มี 4 ประเภท คือ การใช้บรรยายโวหาร ประกอบด้วย การบรรยายลักษณะของเมืองจิตตนคร, การบรรยายลักษณะของตัวละคร, และการบรรยายสถานะของตัวละครที่แตกต่างกัน การใช้พรรณนาโวหาร ประกอบด้วย การพรรณนาถึงความพร้อมพร้อมในจิตตนคร การพรรณนาถึงความเป็นมาและพฤติกรรมของตัวละคร และการพรรณนาถึงอารมณ์และความรู้สึกของตัวละคร การใช้เทศนาโวหาร ประกอบด้วย เทศนาระดับโลกุตตรธรรม และเทศนาระดับศีลธรรม และการใช้สาธกโวหาร

จากการศึกษาแนวทางการปรับใช้องค์ความรู้ สำหรับพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย และส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแนวพุทธ โดยใช้แบบประเมินผ่านผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พบว่า ผลการประเมินการปรับใช้องค์ความรู้จากผลการวิเคราะห์ “สารัตถะในธรรมนิยาย จิตตนคร” มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.63 ระดับคุณภาพการปรับใช้องค์ความรู้จากผลการวิเคราะห์ อยู่ในระดับ ดีมาก และผลการประเมินการปรับใช้องค์ความรู้จากผลการวิเคราะห์ “กลวิธีการนำเสนอในธรรมนิยาย จิตตนคร”

มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.46 ระดับคุณภาพการปรับใช้องค์ความรู้จากผลการวิเคราะห์ อยู่ในระดับดีมาก

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาสารัตถะและกลวิธีการนำเสนอธรรมนิยาย จิตตนคร ของ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก จำนวน 92 ตอน ผู้ศึกษามีข้อสังเกตบางประการ ดังนี้

จากการศึกษาสารัตถะในธรรมนิยาย จิตตนคร ซึ่งพบว่า ปรากฏสารัตถะใน 3 ด้าน คือ สารัตถะด้านพุทธธรรม สารัตถะด้านสังคมและการเมือง และสารัตถะด้านวัฒนธรรม ซึ่งพบลักษณะเด่น คือ ผู้แต่งสะท้อนให้เห็นถึงสารัตถะด้านพุทธธรรม เป็นส่วนใหญ่ โดยการใช้กลวิธีบุคคลวัตสร้างตัวละครจากหลักธรรม คำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา ให้มีชีวิตในการประกอบเรื่อง ดำเนินเรื่อง และสร้างเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้น และสารัตถะด้านพุทธธรรม เป็นแนวคิดสำคัญของเรื่องและผู้แต่งต้องการสะท้อนให้เห็นหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับจิตใจของมนุษย์ อันนำไปสู่แนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนและนำไปสู่ทางนิพพาน

สารัตถะด้านพุทธธรรม ปรากฏ 2 ระดับ คือ พุทธธรรม ระดับโลกียธรรม เป็นธรรมสำหรับผู้ยังไม่หมดซึ่งกิเลสหรือธรรมที่เนื่องด้วยโลก ที่เกี่ยวข้องกับโลก ยังมีการติดอยู่ หรือเป็นหลักธรรมที่ใช้ยึดถือในการประพฤติปฏิบัติทั่วไปของคนในสังคม ส่วนพุทธธรรม ระดับโลกุตตรธรรม เป็นหลักธรรมที่ทำให้บุคคลบรรลุนิพพาน รู้และเข้าใจสภาพของรูปธรรมและนามธรรมอย่างแจ่มแจ้ง จนหมดอาสวะกิเลสโดยสิ้นเชิง ประกอบด้วย หลักธรรมที่ควรละ และหลักธรรมที่ควรนำมาปฏิบัติ ซึ่งเป็นแนวทางในการฝึกฝนขัดเกลาจิตใจ เพื่อนำไปสู่เส้นทางของพระนิพพาน โดยสอดคล้องกับ ประยุทธ์ ปยุตโต (2529) กล่าวว่า พุทธธรรม หมายถึง คำสอนเดิมแท้ของพระพุทธเจ้าที่เป็นแนวทางในการปฏิบัติมี 2 ระดับ คือ ระดับโลกียธรรมหรือระดับศีลธรรม และระดับโลกุตตรธรรมหรือสัจธรรม

ส่วนกลวิธีการนำเสนอธรรมนิยาย จิตตนคร ซึ่งพบว่า เป็นการนำเสนอแนวคิดหรือทัศนะของผู้แต่ง โดยไม่เสนอออกมาโดยตรง มักจะสอดแทรกอยู่ในพฤติกรรมของตัวละครที่เป็นตัวเอกของเรื่องผ่านเหตุการณ์ความคิด และพฤติกรรมของตัวละครในลักษณะต่าง ๆ ทำให้ผู้อ่านได้เห็นมุมมอง ได้รับแง่คิดและทัศนะต่าง ๆ ของผู้แต่ง ทำให้เรื่องราวอ่านชวนให้ติดตาม อย่างเพลิดเพลิน เกิดอารมณ์สะท้อนใจไปตามเนื้อเรื่อง เข้าถึงอารมณ์ของตัวละคร หรือจุดจบสำคัญของเรื่องที่แฝงข้อคิด หลักธรรม หรือแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนและแนวทางนำไปสู่พระนิพพาน ซึ่งผู้แต่งมีการใช้กลวิธีและเทคนิควิธีการในการนำเสนอผ่านองค์ประกอบของเรื่อง และลีลาภาษา ดังนี้

องค์ประกอบของเรื่อง คือ การศึกษา วิเคราะห์การนำเสนอเนื้อเรื่อง การดำเนินเรื่องของผู้แต่งผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ถูกสร้างขึ้นให้สมจริงผ่านส่วนต่าง ๆ ของเรื่อง ซึ่งปรากฏลักษณะที่โดดเด่นใน 3 ลักษณะ คือ กลวิธีการเปิดตอน ซึ่งพบว่า ผู้แต่งใช้กลวิธีนี้ เป็นการจูงใจหรือสร้างความสนใจของผู้อ่าน

ใหม่ติดตามเนื้อเรื่องเป็นการปูพื้นความคิด ความรู้ หรือความรู้สึกบางประการที่สอดคล้องกับเรื่องที่เขียน เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความใคร่รู้ใคร่ ติดตามอ่านเนื้อเรื่องนั้น ๆ ต่อไป โดยการใช้การเปิดตอนด้วยภาษาชักชวน ด้วยถ้อยคำสนทนาหรือคำพูดของบุคคล ด้วยการตั้งคำถาม ด้วยการนำเรื่องราวสมัยพุทธกาลมา ด้วยการนิยามศัพท์ ด้วยการสร้างความขัดแย้ง และการสื่อความคิดแบบตรงไปตรงมา ส่วนกลวิธีการปิดตอน ซึ่งพบว่า ผู้แต่งใช้กลวิธีปิดตอนแบบสรุปความคิดเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจาก ต้องการให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในเรื่องที่อ่านอย่างถ่องแท้ อีกทั้งใช้กลวิธีการปิดตอนโดยแฝงข้อคิด หลักธรรม ข้อควรประพฤติปฏิบัติให้แก่ผู้อ่าน เพื่อใช้ในการประพฤติปฏิบัติในชีวิตจริง โดยใช้กลวิธีปิดตอนแบบสรุปความคิด ปิดตอนแบบยกสำนวน ภาษาชัก และพุทธโอวาทมาปิดเรื่อง และปิดตอนตามเนื้อเรื่อง ส่วนกลวิธีการสร้างตัวละคร ซึ่งพบว่า การสร้างตัวละครในธรรมนิยาย จิตตนคร นั้น มีความโดดเด่นที่สุด เพราะ เป็นการสร้างตัวละครขึ้นจากหลักธรรม คำสอน ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นส่วนใหญ่ โดยใช้กลวิธีบุคคลวัตเป็นเครื่องมือในการบรรยายธรรมต่าง ๆ ผ่านตัวละคร และแสดงออกเป็นเรื่องราว เหตุการณ์ต่าง ๆ จนถึงตอนอวสาน โดยใช้กลวิธีสร้างตัวละครจากนามธรรม และสร้างตัวละครจากรูปธรรม

เป็นที่น่าสังเกตว่า กลวิธีการนำเสนอข้างต้นนั้น มีลักษณะเฉพาะที่โดดเด่นในการนำเสนอเรื่องราวจิตตนคร โดยเฉพาะ การสร้างตัวละคร คือ เป็นหัวใจสำคัญที่ใช้บรรจุหลักธรรม คำสั่งสอนต่าง ๆ ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ผู้แต่งต้องการนำเสนอให้ผู้อ่านเกิดความสนใจในหลักธรรมคำสั่งสอนนั้น ประกอบกับการใช้กลวิธีการปิดเรื่องแบบสรุปความคิด ที่ผู้แต่งนิยมใช้มากที่สุด เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในเรื่องอย่างถ่องแท้ และแฝงหลักธรรม ข้อคิด ข้อควรประพฤติปฏิบัติในชีวิตจริงและนำไปสู่ทางนิพพานได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ วนิดา บำรุงไทย (2544) กล่าวว่า ทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่อง มี 6 ประเด็นหลัก คือ ลักษณะของ โครงเรื่อง กลวิธีเกี่ยวกับโครงเรื่อง บทสนทนา ตัวละคร ฉาก และท่วงทำนองการเขียน และสอดคล้องกับทฤษฎีของ ธวัช ปุณโณทก (2527) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของนวนิยาย ว่า มี 6 ประเด็น คือ เนื้อเรื่อง ฉาก การลำดับเรื่อง ความคิดเห็นของผู้แต่ง การสร้างตัวละคร และการปิดเรื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยา กุลสุวรรณ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง วาทกรรมคำสอนของพุทธทาสภิกขุ การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาด้านการนำเสนอ การเชื่อมโยงความและรูปภาพที่ใช้สื่อความนึกเปรียบเทียบ และวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับศาสนาและสังคมในวาทกรรมคำสอนของพุทธทาสภิกขุ โดยใช้แนวคิดจากทฤษฎีไวยากรณ์แทกมีมิก ทฤษฎีการเชื่อมโยงความแนวคิดเกี่ยวกับความนึกเปรียบเทียบของ I.A. Richard และปณิธาน 3 ประการของพุทธทาสภิกขุ

ลีลาภาษา เป็นการใช้ภาษาในการประพันธ์ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของผู้แต่งตามความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ สังเกตได้จากการเรียบเรียงถ้อยคำ การผูกประโยค กลวิธีการดำเนินเรื่อง รวมถึงน้ำเสียงและท่วงทำนองในการแต่ง ซึ่งสอดคล้องกับ ประภาศรี สีหอำไพ (2531) ได้อธิบายความหมายของลีลาภาษาไว้ว่า ลีลาทำนองการเขียน เป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดตลอดจนเจตคติ

ของนักเขียน โดยนักเขียนได้ระบายความลึกซึ้งทางจิตใจอุปนิสัยของนักเขียน ออกมาเป็นลีลาเฉพาะของตน ทั้งยังเป็นสำนวนโวหารที่แสดงกลวิธีการเขียนขึ้นมาในโลกของวรรณกรรม หากแปลอย่างง่ายที่สุดก็คือ แบบ ได้แก่ รูปทรงหรือลักษณะเฉพาะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งการเขียนหนังสือก็ต่างมีแบบเฉพาะตัวของนักเขียนเอง โดยการแต่งธรรมเนียมยাজิตตนคร มีลักษณะเด่นในการใช้คำ แสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของผู้แต่ง โดยมีการสรรคำ เพื่อใช้บ่งชี้พฤติกรรม ใช้เรียกชื่อ ใช้ลงท้าย ใช้แสดงคำถาม ใช้เป็นสรรพนาม และใช้ทับศัพท์ และการเล่นคำ โดยใช้คำซ้อนและคำซ้ำ เข้ามาประกอบกัน ซึ่งคำที่ปรากฏล้วนแต่เป็นคำสุภาพ เรียบง่าย เข้าใจได้ในหลักธรรมคำสอนที่ดูยากแก่การนำมาปฏิบัติ แต่ผู้แต่งแสดงออกให้เห็นถึงกลวิธีการนำเสนอได้อย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจและสามารถนำมาประพฤติปฏิบัติได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ อิงอร สุพันธุ์วนิช (2554) ซึ่งแบ่งประเภทการใช้คำ ได้แก่ การสรรคำ การเล่นคำ การใช้จินตภาพ และการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ และลีลาภาษาในธรรมเนียมยাজิตตนคร ปรากฏลักษณะที่โดดเด่นใน 2 ลักษณะ คือ

การใช้ภาพพจน์ เป็นกลวิธีในการใช้ถ่ายทอดอารมณ์ เรื่องราว ความรู้สึก ในธรรมเนียมยাজิตตนคร เพื่อให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพและความงดงามทางภาษาของผู้แต่งถึงผู้อ่าน ซึ่งพบว่า ผู้แต่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการเลือกสรรคำหรือประโยคมาใช้ได้อย่างเหมาะสม ทำให้สร้างความประทับใจแก่ผู้อ่านและสอดคล้องกับกลวิธีที่ใช้สำนวนโวหาร ซึ่งผู้แต่งนำกลวิธีที่ใช้สำนวนโวหารที่โดดเด่นใน 2 ลักษณะ คือ การใช้โวหารภาพพจน์ ช่วยทำให้สิ่งที่ท่านนำเสนอเกิดเป็นจินตภาพในใจของผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านเกิดความคล้อยตามและเข้าใจในเรื่องที่อ่านอย่างชัดเจน ส่วนการใช้สำนวนโวหาร ซึ่งพบว่า ผู้แต่งใช้สำนวนโวหารในการนำเสนอที่โดดเด่นชัดเจน โดยการนำถ้อยคำทั้งทางโลกและทางธรรมมาผสมผสาน เกิดเป็นองค์ความรู้ที่หลากหลาย เพื่อนำเสนอพุทธธรรมผ่านตัวละครคน เรื่องราว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยมีกลวิธีที่ใช้บรรยายโวหาร การใช้พรรณนาโวหาร และการใช้เทศนาโวหาร นำเสนอแนวคิดของผู้แต่งสะท้อนให้เห็นถึงพุทธธรรม 2 ระดับ คือ พุทธธรรม ระดับโลกียธรรม และพุทธธรรม ระดับโลกุตตรธรรม เป็นการนำเสนอธรรมนิยาย จิตตนคร หรือเปรียบเทียบพุทธธรรมเป็นหัวใจสำคัญของเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนางสาวไข่มุกข์ วรรณะประทีป (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเชิงวิเคราะห์นวนิยายอิงพระพุทธศาสนาของสไบเมือง วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในนวนิยายอิงพระพุทธศาสนาของสไบเมือง และ 2) เพื่อศึกษาคุณค่าวรรณกรรมของสไบเมืองที่มีต่อสังคมไทย จากการศึกษาพบว่า นวนิยายของสไบเมืองเป็นวรรณกรรมอิงพระพุทธศาสนาที่มีจุดมุ่งหมายในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา นอกจากให้ความเพลิดเพลิน ทั้งยังให้ประโยชน์ในการเรียนรู้หลักธรรมคำสอนเกี่ยวกับศีล 5 คำโคธของของนวนิยายแต่ละเรื่องนั้นได้กล่าวถึงศีล โดยเป็นการบอกเล่าถึงการทำของตัวละครในแต่ละเรื่อง ซึ่งมีทั้งการอาฆาต พยาบาท อิจฉาริษยา ซึ่งเป็นสิ่งที่พระพุทธศาสนาได้นำมาสอนไว้เป็นประการแรก ดังที่ตัวละครแต่ละตัวมีบทบาท

ในการแสดงออกถึงความโลภ ความโกรธ ความหลง และการให้อภัยรวมถึงการสำนึกผิด หลังจากที่ได้ฟังพระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ ตั้งแต่เรื่องแรกคือ สลายแห่งในถ้ำแก้ว จนถึงเรื่องสุดท้ายคือโพธิ์ในเมรัย เนื้อเรื่องที่ผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์ขึ้นนั้นได้จับเอาตอนที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้และเริ่มการเผยแผ่สั่งสอนหมู่ชนในสมัยนั้นที่เรียกว่า เป็นสมัยพุทธกาล หลังจากที่ตัวละครได้รับฟังพระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้าแล้ว แต่ละคนได้รับรสของพระธรรมที่แสดงให้เห็นถึงความอนิจจังและโทษของการประพฤติดิฉิธรรมจนพวกเขาสามารถกลับตัวกลับใจหันมาประพฤติปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามหลักของศีล 5 คุณค่าทางด้านวรรณกรรมประกอบด้วยสุนทรียรสที่สะท้อนให้เห็นถึงความงามทางด้านภาษา ด้านหลักธรรมคำสอน และด้านอุปมาโวหารที่เปรียบเทียบในด้านความโลภ โกรธ หลง จนทำให้ผู้อ่านประทับใจมองเห็นภาพและคล้อยตามหลักธรรมที่ปรากฏในนวนิยายของสไบเมืองทั้ง 5 เรื่อง ที่นำเอาหลักธรรมชาดคือสังขารมทางธรรมชาติของมนุษย์และสังคมมาประพันธ์ขึ้น เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าต่อชีวิตและสังคมบนรากฐานแห่งจริยธรรมและความถูกต้องตามแนวพุทธ นับได้ว่า นวนิยายของสไบเมืองนี้เป็นนวนิยายที่มีพลังในการกระจายหลักธรรมคำสอนขึ้นพื้นฐานที่มีคุณค่าต่อสังคมไทย

การศึกษาแนวทางการปรับใช้องค์ความรู้ สำหรับพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย และส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแนวพุทธ ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงแนวทางการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ เพื่อบูรณาการการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ด้วยแบบประเมินความสอดคล้องสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งสามารถนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ช่วยให้ครู นักเรียน นักศึกษา และผู้ที่สนใจสามารถนำองค์ความรู้ไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ คือ สาระการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษาไทย และวรรณคดีและวรรณกรรม ซึ่งสอดคล้องกับขวิน พงษ์ผจญ ที่ได้กล่าวไว้ในกรอบการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้แนวคิดวรรณคดีเป็นฐานว่า ผู้สอนควรจัดการเรียนรู้ทางด้านวรรณศิลป์ที่ช่วยให้ผู้เรียนเห็นความงามทางภาษาทั้งในระดับเสียงคำ และความหมายอย่างมีเหตุผล เช่น ควรอธิบายว่าเหตุใดการเล่นเสียงสัมผัสและการใช้ภาพพจน์จึงก่อให้เกิดความงามทางวรรณศิลป์ เนื่องจากจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและเข้าถึงอารมณ์สุนทรีย์ได้มากกว่าการสอนให้พิจารณาเพียงแค่การมีอยู่ของเสียงสัมผัสและภาพพจน์เหล่านั้นจนกลายเป็นการเรียนแบบเน้นความจำและไม่เข้าใจคุณค่าและความงามที่แท้จริงของวรรณคดีจากการศึกษาและประยุกต์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยนี้ อาจทำให้การสอนวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมบรรลุเป้าหมายมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสาระัตถะและกลวิธีการนำเสนอธรรมนิยาย จิตตนคร ของสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ผู้ศึกษาเห็นควรนำผลการศึกษาไปใช้และทำการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1.1 ควรมีการศึกษาวรรณกรรมของสมเด็จพระญาณสังวรฯ เพื่อเปรียบเทียบกลวิธีการนำเสนอสาระัตถะที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องอื่น

1.2 ควรศึกษาสาระัตถะและกลวิธีการนำเสนอ ในวรรณกรรมพระพุทธศาสนาเรื่องอื่น

1.3 ผู้สนใจศึกษาสาระัตถะและกลวิธีการนำเสนอ สามารถนำไปบูรณาการกับการศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีการนำเสนอสาระัตถะในแนวคิดอื่น ๆ ที่ปรากฏในวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาได้

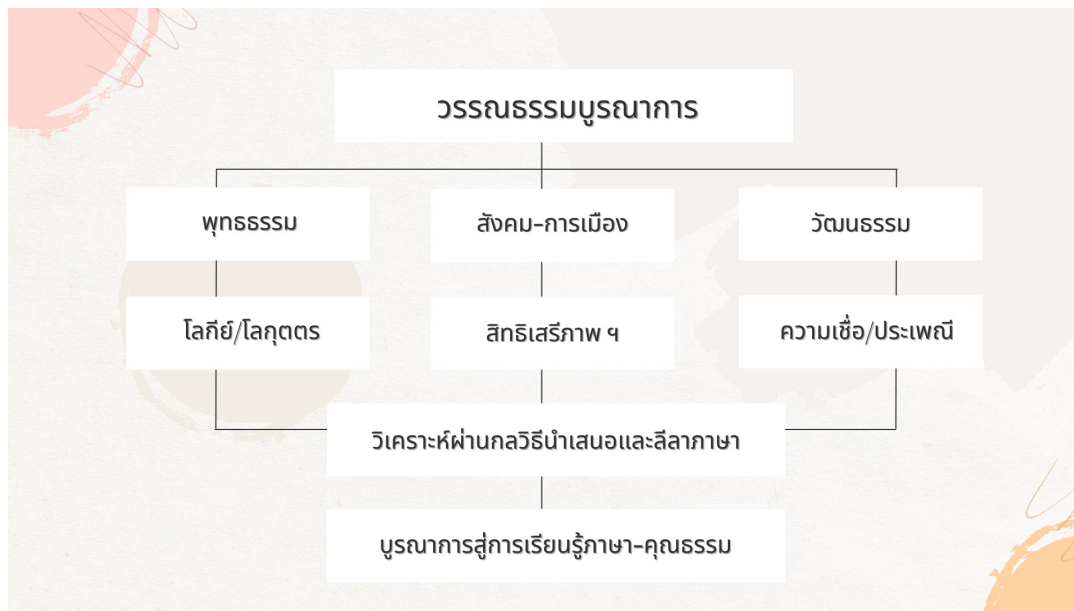
2. ข้อเสนอแนะในการประยุกต์ใช้งานวิจัย

2.1 ควรนำผลการศึกษาไปใช้ในการศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณกรรม เรื่อง จิตตนคร สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.2 ควรนำกลวิธีนี้ ไปปรับใช้ในการสอนการวิเคราะห์วรรณกรรมพระพุทธศาสนา ในระดับมัธยมศึกษา

2.3 ควรจัดทำหนังสือเล่มเล็ก เพื่อใช้ในการศึกษานอกเวลาเรียน สำหรับนักเรียน

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา กุลสุวรรณ. (2553). วาทกรรมคำสอนของพุทธศาสนาสิกขุ. (ปริญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธวัช ปุณโณทก. (2527). แนวทางการศึกษาวรรณกรรมปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช. ประยูร พยัคโค. (2529). พุทธธรรม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- วนิดา บำรุงไทย. (2544). ศาสตร์และศิลป์แห่งนวนิยาย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ไพบูลย์ วรรณะประทีป. (2555). การศึกษาเชิงวิเคราะห์นวนิยายอิงพระพุทธศาสนาของสไบเมื่อ. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- ประภาศรี สีหอำไพ. (2531). การเขียนแบบสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. (2556). จิตตนคร. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมดา.
- อิงอร สุพันธุ์วนิช. (2554). วรณกรรมวิจารณ์ ร้อยกรองปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: บริษัทนาเพรส จำกัด.